Jumalateenistus Nõos, P, 01.11.26 kl 11, 22. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Js 60:18–21; Mt 5:1–12
Pihikõne: Ilm 7:14
Jutlus: Ilm 21:1–4
Laulud: 400 (1–3); 175 (1–5, 6); 165 (1–3); 166 (1–4)

Ma nägin uut taevast ja uut maad; sest esimene taevas ja esimene maa olid kadunud ning merd ei olnud enam. Ja ma nägin püha linna, uut Jeruusalemma, taevast Jumala juurest alla tulevat, valmistatud otsekui oma mehele ehitud mõrsja. Ja ma kuulsin valju häält troonilt hüüdvat: „Vaata, Jumala telk on inimeste juures ning tema asub nende juurde elama ning nemad saavad tema rahvaiks ning Jumal ise on nende juures nende Jumalaks. Tema pühib ära iga pisara nende silmist ning surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist, ning valu ei ole enam, sest endine on möödunud."

Vahel on minu käest küsitud, kas Piiblis põrgust ka kõneldakse. Olen siis vastanud, et otsest kirjeldust põrgust pole, ehkki viidatud on mõnele kohale, kus inimesel on ebamugav viibida, nt Hinnomi org Jeruusalemmas, Jumalast lahusolek ja tuleleegis viibimine Jeesuse tähendamissõnas rikkast mehest ja vaesest Laatsarusest ning tulejärv, millest kõneldakse üsna vahetult meie tänase kirjakoha eel Ilmutusraamatus.
Hakkasin aga mõtlema, kas keegi on minult küsinud, kas Piiblis taevast ka kõneldakse ja leidsin, et seda polegi tehtud. Küllap seetõttu, et inimeste üldise eelduse kohaselt Piiblis just taevast kõneldaksegi. Ja see eeldus peab paika. Piiblis on kirjeldusi Jumala troonisaalist ja Jumala või Tema ingliga kohtumisest.
Mitmeid kirjeldusi taevast on ka Ilmutusraamatus ja ka meie tänases kirjakohas kõneldakse taevast üsna veenvalt.
Nägija Johannes alustab meie kirjakohta sõnadega: „Ma nägin uut taevast ja uut maad; sest esimene taevas ja esimene maa olid kadunud ning merd ei olnud enam." Mida need „esimene taevas ja esimene maa" ning „uus taevas ja uus maa" tähendavad?
Siin on ilmne viide Piibli algusele, mis algab ju sõnadega 1Ms 1:1: „Alguses lõi Jumal taeva ja maa." See algul loodud taevas ja maa sai küll valmis ja täitus Jumala loominguga, lõpuks ka inimkonnaga, kuid, nagu teame, langes pattu. Apostel Paulus kirjutab Rm 8:20j: „Loodu on ju allutatud kaduvusele – mitte vabatahtlikult, vaid allutaja poolt –, kuid ometi lootusega, et ka loodu ise vabastatakse kord kaduvuse orjusest Jumala laste kirkuse vabadusse."
Niisiis on see taevas ja maa, mille Jumal alguses lõi, küll kaduvuse ehk patu kütkes, kuid siiski väljavaatega sellest kord vabaneda.
Meie kirjakoha eel, Ilm 20:11 ütleb nägija Johannes: „Ma nägin suurt valget trooni ning seda, kes sellel istub, kelle palge eest põgenesid maa ja taevas, ning neile ei leidunud aset." Niisiis jõuab kord kätte aeg, mil kord loodud taevas ja maa, mis on kaduvuse kütkeisse sattunud, põgenevad oma Looja eest. Nende asemele asuvad uus taevas ja uus maa, nagu meie kirjakoha alguses lugesime.
Need uus taevas ja uus maa on siis võib-olla samasugused nagu Jumal nad alguses lõi, kuid patuta, kaduvuse kütketa. Kuid erinevalt esimesest taevast ja esimesest maast, mis pidid Jumala eest põgenema, pole uuel taeval ja maal enam sellist loodust nagu 1Ms alguse loomisloos kirjeldatakse. Selle asemel on uus Jeruusalemm. Väärib tähelepanu, et selles uues Jeruusalemmas, mis tuleb taevast alla otsekui oma mehele ehitud mõrsja, pole enam templit, kus Jumal saab elada. Ei, templit pole enam tarvis. Ja mis, sellest saame lugeda meie kirjakoha järelt, Ilm 21:22: „Templit ma ei näinud seal, sest Issand, Kõigeväeline Jumal, on selle tempel, ning Tall."
Järelikult ongi see tulevane uus Jeruusalemm Jumala suur troonisaal. Ja selles troonisaalis pole tarvis enam taevaseid valgusteid nagu päike ja kuu, sest Jumala valgus, mille Jumal ju 1Ms esimese sõnaga lõi, valgustab nüüd kogu seda linna või troonisaali.
Nüüd tekib õigustatud küsimus, kes seal uues Jeruusalemmas siis elavad? Ja ka sellele vastab nägija Johannes oma nägemuses: „Ja ma kuulsin valju häält troonilt hüüdvat: „Vaata, Jumala telk on

inimeste juures ning tema asub nende juurde elama ning nemad saavad tema rahvaiks ning Jumal ise on nende juures nende Jumalaks."
See „rahvad" tähendab seda, et uues Jeruusalemmas hakkavad elama kõik rahvad, mitte ainult Jumala välja valitud Iisrael. Seda rõhutab sõna, mida siin rahvaste jaoks kasutatakse, λαός. Sest kui võrdleme siinset sõna „rahvas" sellega, millest Jeesus kõneleb Mt 25:31–46 tähendamissõnas rahvaste kohtust, siis näeme, et seal kasutab Jeesus „rahva" jaoks teist sõna, ἔθνος. Sõna λαός viitab just Iisraeli rahvale VT-s ja paljudest etnostest koosnevale rahvale, kes võib elada uues Jeruusalemmas.
Aga see rahvas on juba viimses kohtus sellest etnoste hulgast välja valitud. Mille põhjal? Sellest kõneleb meile juba eelpool viidatud kirjeldus Jumala troonisaalist meie kirjakoha eel. Ilm 20:12jj: „Ja ma nägin surnuid, suuri ja pisikesi, seisvat trooni ees, ning raamatud avati. Teine raamat avati, see on eluraamat. Ja surnute üle mõisteti kohut sedamööda, kuidas raamatuisse oli kirjutatud, nende tegude järgi. Ja meri andis tagasi oma surnud ning surm ja surmavald andsid tagasi oma surnud ning igaühe üle mõisteti kohut tema tegude järgi."
Niisiis pääsevad taevasse need inimesed, või ka etnosed, rahvused, kes on teinud õigeid, Jumalale meelepäraseid tegusid.
Kuid kas siin pole vastuolu apostel Pauluse ja Martin Lutheri õpetusega, et Jumala ees saab õigeks mitte tegudest, vaid usust?! Ei, seda vastuolu pole. Ja nimelt järgneval põhjusel.
Jh 6:28 küsivad juudid Jeesuse käest: „Mida me peame ette võtma, et teha Jumala tegusid?" Ja Jeesus vastab: „See ongi Jumala tegu, et te usute temasse, kelle ta on läkitanud."
Seega on need teod, mille üle viimses kohtus rahvuste üle kohut mõistetakse, usuteod, teod, mis tulenevad usust Jeesusesse Kristusesse.
Täna tähistatakse kirikutes kõikide pühakute päeva. Ja pühakud ongi need inimesed, kes on oma elus teinud usutegusid, tegusid usus Jeesusesse Kristusesse. Kas need on üksnes pühakud, keda tunneme katoliku kirikuist ja kelle järgi on nimetatud enamik Eesti kirikuist? Ei, mitte ainult. Need pühakud, keda meie tunneme, on nt lääne kirikus välja valitud Rooma paavsti poolt. Ja just selleks, et neid poleks liiga palju. Üldkiriklik pühakutekalender fikseeriti lõplikult alles paavst Pius X poolt 20. sajandi algul. Selline käitumine on loogililne, kuna paljudest pühakutest tuli teatud hulk välja valida ja leida neile ka sobiv mälestuspäev.
Nõnda võib siiski väita, et pühakuid on väga palju, sest inimesi, kes on elanud oma elu usus Jeesusesse Kristusesse ongi väga palju. Seda kinnitab ju ka see, et UT-s nimetataksegi Kristuse koguduse liikmeid „pühadeks".
Teame, et katoliku kirikuis on pühakute austamine. Kuidas see tekkis? Elmar Salumaa kirjutab oma „Süstemaatilise teoloogia käsiraamatus" (lk 365): „Kuna üldiselt oli levinud arvamus, mille kohaselt pühakud pidid surmajärgselt vahetult taevasse pääsema, siis arvati ka, et nad Kristuse kaaskannatajatena võivad Jumala ees eestpalves kosta ka selles [maailmas] elavate inimeste eest, millega õigustati nende kui eestpalvetajate poole pöördumist ning nende appihüüdmist."
Teame, et luterluses pühakuid ei austata, kuid nende elu ja tööd siiski hinnatakse. Salumaa kirjutab (*op cit*, lk 366): „Reformaatorid ei eita pühakute olemasolu ega nende tähendust, kuid piirduvad selles üksnes kasvatusliku mõjuga: tõeliselt vagade inimestena võivad nad olla üksnes innustavaks eeskujuks paljudele, mitte aga usulise austamise ja kummardamise objektiks, keda võiks isikliku elu hädades appi hüüda või kes oleksid suutelised kedagi abistama."
See kõik aga käib, nagu öeldud, nende pühakute austamise kohta, kes on roomakatoliku kirikus pühakutekalendrisse valitud. Usun, et pühi inimesi leidub meie keskel alati, sest nende südames on usk Jeesusesse Kristusesse. Nad ei kõnele oma usust, kuid teevad usutegusid, milleks neid tiivustab neis elav Püha Vaim. Vaadakem ringi ja me näeme selliseid inimesi ka endi keskel.
Niisiis on kõikide pühakute päev nende inimeste päev, kellele Jumal on kinkinud usu Kristusesse ja kes hoiavad seda oma südames ning kannavad palju vilja igaveseks eluks: innustavad Kristusesse uskuma ka paljusid teisi.
Usun, loodan ja palvetan, et kõik need inimesed saaksid kord elada selles uues taevas ja sellel uuel maal, kus on püha linn ja Jumala valgus valgustab igavesti kõiki rahvaid. Ja need rahvad laulavad tänu- ja kiidulaule Jumala ees igavesest ajast igavesti.

Aamen.